

ધોરણ - 6

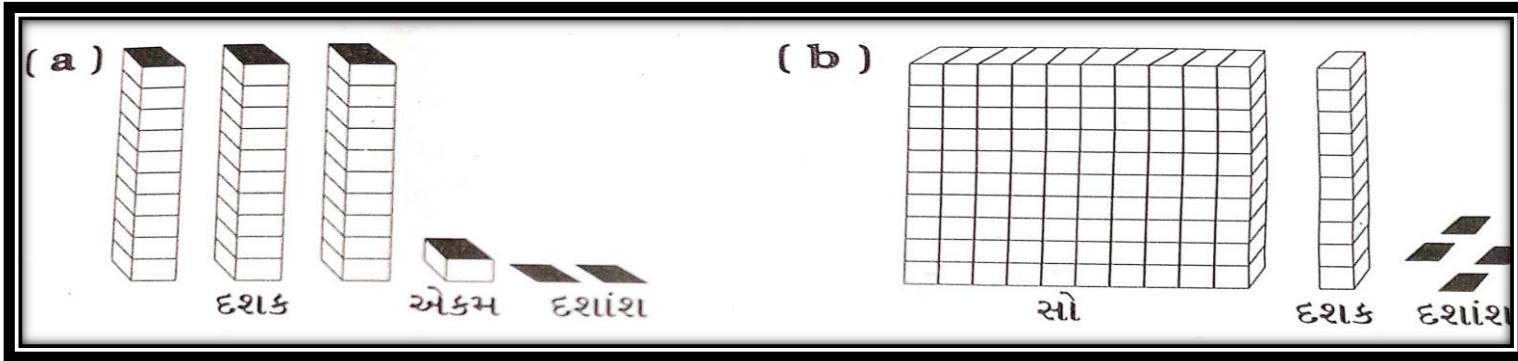
ગણિત

પ્રકરણ - 8

દર્શાંશ સંખ્યાઓ

સ્વાધ્યાય - 8.1

1. નીચે આપેલ કોષ્ટકમાં સંખ્યા લખો :

	સૌ (100)	દશક (10)	એકમ (1)	દશાંશ $(\frac{1}{10})$
(i)	0	3	1	2
(ii)	1	1	0	4

2. નીચેની દર્શાંશ સંખ્યાઓને સ્થાનક્રિમતના કોષ્ટકમાં લખો :

(a) 19.4

$$19.4 = 1 \times 10 + 9 \times 1 + 4 \times \frac{1}{10}$$

સો (100)	દર્શક (10)	એકમ (1)	દર્શાંશ $(\frac{1}{10})$
0	1	9	4

(b) 0.3

$$0.3 = 0 \times 10 + 0 \times 1 + 3 \times \frac{1}{10}$$

દશક (10)	એકમ (1)	દશાંશ $(\frac{1}{10})$
0	0	3

(C) 10.6

$$10.6 = 1 \times 10 + 0 \times 1 + 6 \times \frac{1}{10}$$

સૌ (100)	દશક (10)	એકમ (1)	દશંશ $(\frac{1}{10})$
0	1	0	6

(d) 205.9

$$205.9 = 2 \times 100 + 0 \times 10 + 5 \times 1 + 9 \times \frac{1}{10}$$

સૌ (100)	દશક (10)	એકમ (1)	દશાંશ $(\frac{1}{10})$
2	0	5	9

3. નીચેના દરેકને દશાંશ સ્વરૂપે લખો :

(a) સાત દશાંશ

$$= 7 \times \frac{1}{10}$$

$$= \frac{7}{10}$$

$$= 0.7$$

(b) બે દશક અને નવ દશાંશ

$$= 2 \times 10 + 9 \times \frac{1}{10}$$

$$= 20 + \frac{9}{10}$$

$$= 20 + 0.9$$

$$= 20.9$$

(c) ચૌદ પોઇન્ટ ૭

$$= 14.6$$

(d) એક સૌ અને બે એકમ

$$= 1 \text{ સૌ} + 0 \text{ દશક} + 2 \text{ એકમ}$$

$$= 100 + 0 + 2$$

$$= 102$$

(e) છસો પોઇન્ટ આઠ

$$= 600.8$$

4. નીચેના દરેકને દર્શાંશ સ્વરૂપે લખો :

(a) $\frac{5}{10}$

$$= \frac{5}{10}$$

$$= 0.5$$

(b) $3 + \frac{7}{10}$

$$= 3 + \frac{7}{10}$$

$$= 3 + 0.7$$

$$= 3.7$$

3 . 0
+ 0 . 7
3 . 7

$$(c) 200 + 60 + 5 + \frac{1}{10}$$

$$= 200 + 60 + 5 + \frac{1}{10}$$

$$= 265 + 0.1$$

$$= 265.1$$

$$\begin{array}{r}
 265.0 \\
 + 000.1 \\
 \hline
 265.1
 \end{array}$$

$$(d) 70 + \frac{8}{10}$$

$$= 70 + 0.8$$

$$= 70.8$$

$$\begin{array}{r}
 70.0 \\
 + 00.8 \\
 \hline
 70.8
 \end{array}$$

$$(e) \frac{88}{10}$$

$$= 8.8$$

$$(f) 4\frac{2}{10}$$

$$= 4 + \frac{2}{10}$$

$$= 4 + 0.2$$

$$= 4.2$$

0	4	.	0				
+	0	0	.	2			
				0	4	.	2

$$(g) \frac{3}{2}$$

$$= \frac{3 \times 5}{2 \times 5}$$

$$= \frac{15}{10}$$

$$= 1.5$$

$$(h) \frac{2}{5}$$

$$= \frac{2 \times 2}{2 \times 5}$$

$$= \frac{4}{10}$$

$$= 0.4$$

(i) $\frac{12}{5}$

$= \frac{12 \times 2}{2 \times 5}$

$= \frac{24}{10}$

$= 2.4$

(j) $3\frac{3}{5}$

$= 3 + \frac{3}{5}$

$= 3 + \frac{3 \times 2}{5 \times 2}$

$= 3 + \frac{6}{10}$

$= 3 + 0.6$

$= 3.6$

$$(k) 4 \frac{1}{2}$$

$$= 4 + \frac{1}{2}$$

$$= 4 + \frac{1 \times 5}{5 \times 2}$$

$$= 4 + \frac{5}{10}$$

$$= 4 + 0.5$$

$$= 4.5$$

5. નીચેની દર્શાંશ સંખ્યાઓને અપૂર્ણક સ્વરૂપમાં લખી સરળ સ્વરૂપમાં ફેરવો:

(a) 0.6

$$\begin{aligned}
 &= \frac{3 \times 2}{5 \times 2} \\
 &= \frac{6}{10} \\
 &= \frac{3}{5}
 \end{aligned}$$

(b) 2.5

$$\begin{aligned}
 &= \frac{5 \times 5}{5 \times 2} \\
 &= \frac{25}{10} \\
 &= \frac{5}{2}
 \end{aligned}$$

(c) 1.0

$$= 1 + \frac{0}{10}$$

$$= 1 + 0$$

$$= 1$$

(d) 3.8

$$= \frac{\cancel{19} \times 2}{\cancel{10}}$$

$\cancel{5 \times 2}$

$$= \frac{19}{5}$$

(e) 13.7

$$= \frac{137}{10}$$

(f) 21.2

$$\begin{aligned}
 &= \frac{106 \times 2}{5 \times 2} \\
 &= \frac{212}{10} \\
 &= \frac{106}{5}
 \end{aligned}$$

(g) 6.4

$$6.4 = \frac{\cancel{64}^{32 \times 2}}{\cancel{10}^{5 \times 2}}$$
$$= \frac{32}{5}$$

6. દશાંશનો ઉપયોગ કરી, નીચેના દરેકને સેમીમાં દર્શાવો :

(a) 2 મિમી

$$\therefore 1 \text{ મિમી} = \frac{1}{10} \text{ સેમી}$$

$$2 \text{ મિમી} = ?$$

$$= 2 \times \frac{1}{10} \text{ સેમી}$$

$$= \frac{2}{10} \text{ સેમી}$$

$$= 0.2 \text{ સેમી}$$

(b) 30 મિમી

$$\therefore 1 \text{ મિમી} = \frac{1}{10} \text{ સેમી}$$

$$30 \text{ મિમી} = ?$$

$$= 30 \times \frac{1}{10} \text{ સેમી}$$

$$= \frac{\cancel{30}}{\cancel{10}} \text{ સેમી}$$

$$= 3 \text{ સેમી}$$

(c) 116 મિમી

$$\therefore 1 \text{ મિમી} = \frac{1}{10} \text{ સેમી}$$

$$116 \text{ મિમી} = ?$$

$$= 116 \times \frac{1}{10} \text{ સેમી}$$

$$= \frac{116}{10} \text{ સેમી}$$

$$= 11.6 \text{ સેમી}$$

(d) 4 સેમી 2 મિમી

$$\therefore 1 \text{ મિમી} = \frac{1}{10} \text{ સેમી}$$

$$2 \text{ મિમી} = ?$$

$$= 4 \text{ સેમી} + 2 \times \frac{1}{10} \text{ સેમી}$$

$$= 4 \text{ સેમી} + \frac{2}{10} \text{ સેમી}$$

$$= 4 + 0.2 \text{ સેમી}$$

$$= 4.2 \text{ સેમી}$$

(e) 162 મિમી

$$\therefore 1 \text{ મિમી} = \frac{1}{10} \text{ સેમી}$$

$$162 \text{ મિમી} = ?$$

$$= 162 \times \frac{1}{10} \text{ સેમી}$$

$$= \frac{162}{10} \text{ સેમી}$$

$$= 16.2 \text{ સેમી}$$

(f) 83 મિમી

$$\therefore 1 \text{ મિમી} = \frac{1}{10} \text{ સેમી}$$

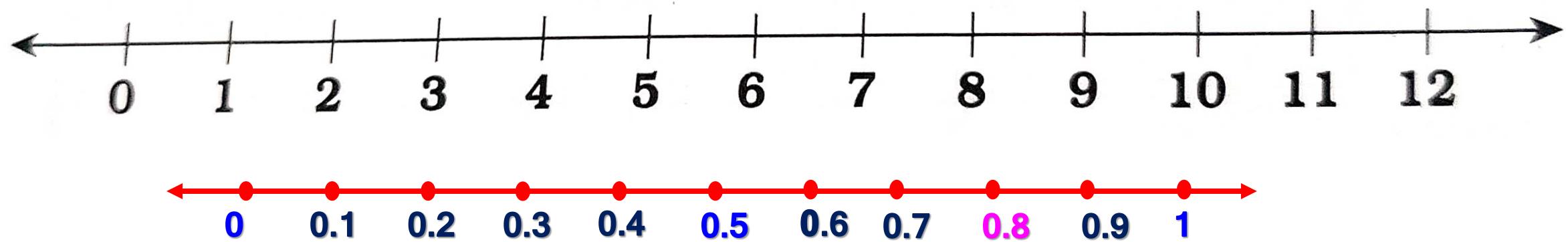
$$83 \text{ મિમી} = ?$$

$$= 83 \times \frac{1}{10} \text{ સેમી}$$

$$= \frac{83}{10} \text{ સેમી}$$

$$= 8.3 \text{ સેમી}$$

7. સંખ્યારેખા પર કઈ બે પૂર્ણ સંખ્યાઓની વચ્ચે નીચેની સંખ્યાઓનો સમાવેશ થશે? કઈ પૂર્ણ સંખ્યા આપેલ દરશાવાની નજીક છે?

(a) 0.8

- 0.8 એ 0 અને 1ની વચ્ચે આવેલ છે.
- 0.8 એ 1ની વધુ નજીક છે.

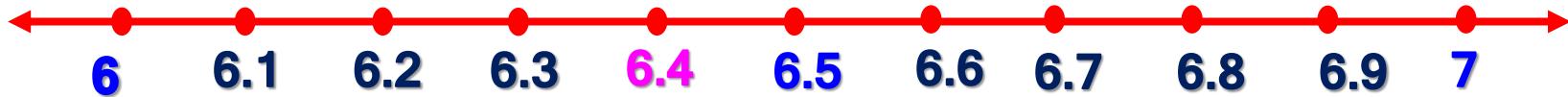
(b) 5.1

- 5.1 એ 5 અને 6ની વચ્ચે આવેલ છે.
- 5.1 એ 5ની વધુ નજીક છે.

(c) 2.6

- 2.6 એ 2 અને 3ની વચ્ચે આવેલ છે.
- 2.6 એ 3ની વધુ નજીક છે.

(d) 6.4

- 6.4 એ 6 અને 7ની વચ્ચે આવેલ છે.
- 6.4 એ 6ની વધુ નજીક છે.

(e) 9.1

- 9.1 એ 9 અને 10ની વચ્ચે આવેલ છે.
- 9.1 એ 9ની વધુ નજીક છે.

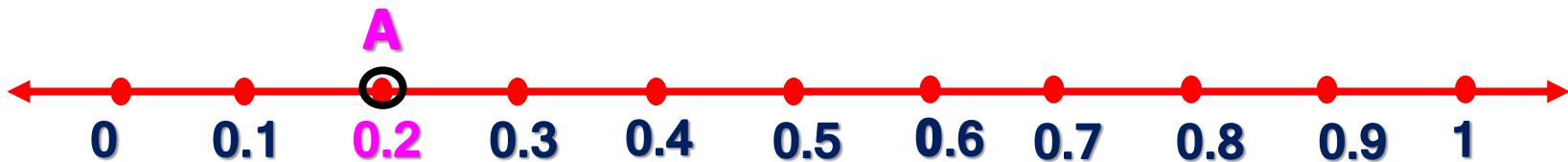
(f) 4.9

- 4.9 એ 4 અને 5ની વચ્ચે આવેલ છે.
- 4.9 એ 5ની વધુ નજીક છે.

8. નીચેની સંખ્યાઓને સંખ્યારેખા પર દર્શાવો:

(a) 0.2

➤ 0.2 એ 0 અને 1ની વચ્ચે છે.

(b) 1.9

➤ 1.9 એ 1 અને 2ની વચ્ચે છે.

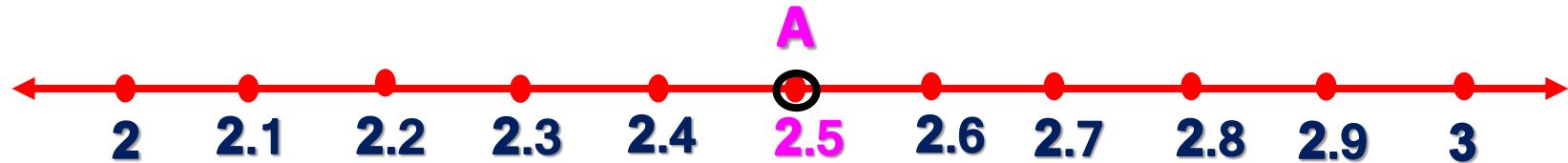
(c) 1.1

➤ 1.1 એ 1 અને 2ની વચ્ચે છે.

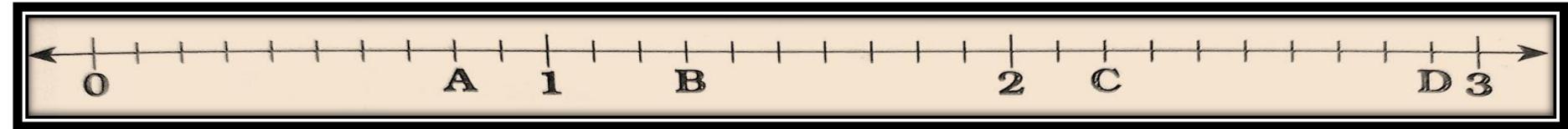
(d) 2.5

➤ 2.5 એ 2 અને 3ની વચ્ચે છે.

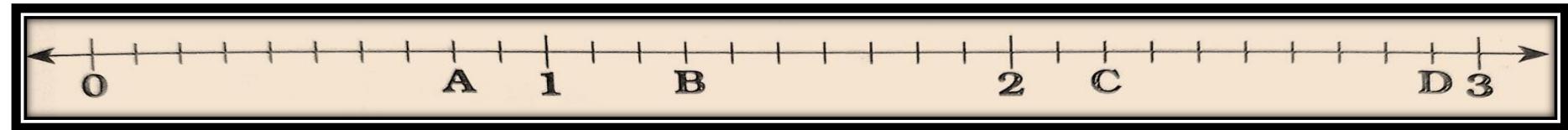
9. આપેલ સંખ્યારેખા ઉપર બિંદુઓ A, B, C, D કઈ દરશાંશ સંખ્યાનું નિરૂપણ કરે છે?

(i) બિંદુ A

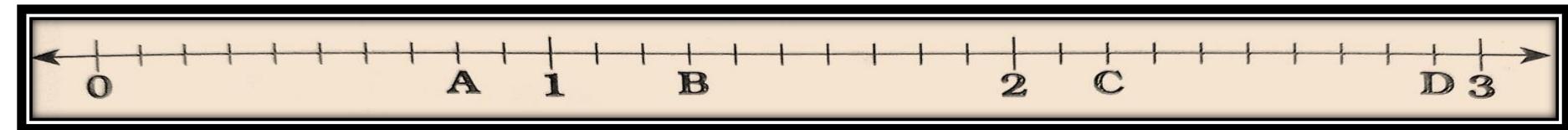
- બિંદુ A એ 0 અને 1ની વચ્ચે છે.
 - 0 અને 1ની વચ્ચે 10 સરખા ભાગ પાડેલા છે. એમાંના આठમા ભાગ પર બિંદુ A છે.
- ∴ 0.8ને સંગત બિંદુ A છે.

(ii) બિંદુ B

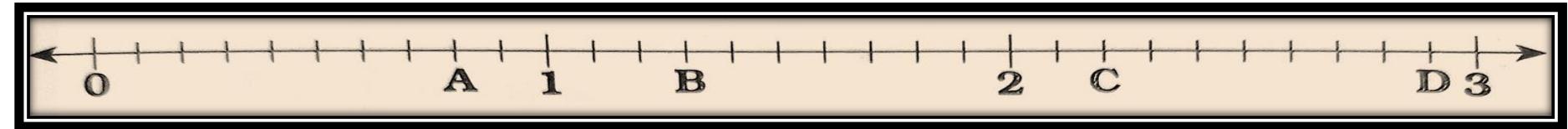
- બિંદુ B એ 1 અને 2ની વચ્ચે છે.
- 1 અને 2ની વચ્ચે 10 સરખા ભાગ પાડેલા છે. એમાંના ત્રીજા ભાગ પર બિંદુ B છે.
- ∴ 1.3ને સંગત બિંદુ B છે.

(iii) બિંદુ C

- બિંદુ C એ 2 અને 3ની વચ્ચે છે.
- 2 અને 3ની વચ્ચે 10 સરખા ભાગ પાડેલા છે. એમાંના બીજા ભાગ પર બિંદુ C છે.
- ∴ 2.2ને સંગત બિંદુ C છે.

(iv) બિંદુ D

- બિંદુ D એ 2 અને 3ની વચ્ચે છે.
- 2 અને 3ની વચ્ચે 10 સરખા ભાગ પાડેલા છે. એમાંના નવમા ભાગ પર બિંદુ D છે.
- ∴ 2.9ને સંગત બિંદુ D છે.

10. (a) રમેશની નોટબુકની લંબાઈ 9 સેમી અને 5 મિમી છે. સેમીમાં તેની લંબાઈ કેટલી થશે?

રમેશની નોટબુકની લંબાઈ = 9 સેમી 5 મિમી

$$= 9 \text{ સેમી} + 5 \times \frac{1}{10} \text{ સેમી}$$

$$= 9 \text{ સેમી} + \frac{5}{10} \text{ સેમી}$$

$$= 9 \text{ સેમી} + 0.5 \text{ સેમી}$$

$$= 9.5 \text{ સેમી}$$

➤ રમેશની નોટબુકની લંબાઈ 9.5 સેમી છે.

(b) ચણાના નાના છોડની લંબાઈ 65 મિમી છે. તેની લંબાઈ સેમીમાં દર્શાવો.

ચણાના નાના છોડની લંબાઈ = 65 મિમી

$$= 65 \times \frac{1}{10} \text{ સેમી}$$

$$= \frac{65}{10} \text{ સેમી}$$

$$= 6.5 \text{ સેમી}$$

➤ ચણાના નાના છોડની લંબાઈ 6.5 સેમી છે.

Thanks

For watching